

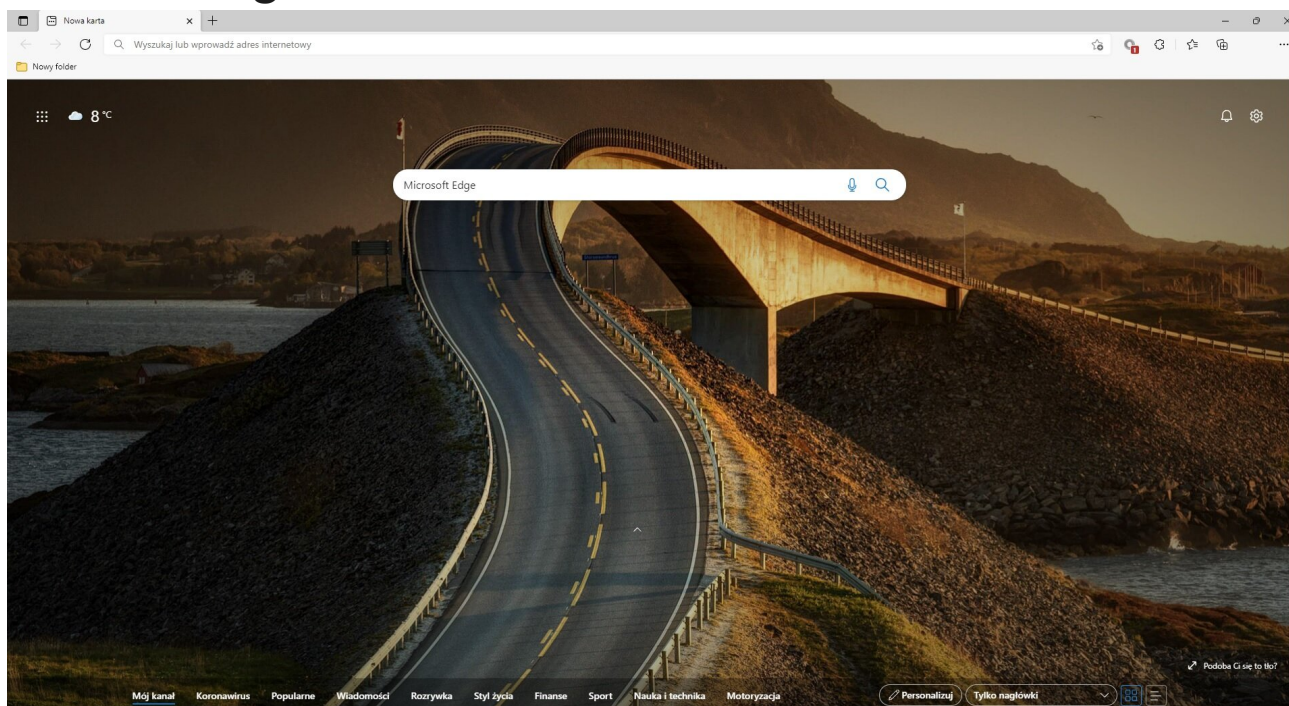
Podstawowe programy w systemach operacyjnych

Materiał zawiera wprowadzenie do zagadnień związanych z systemami operacyjnymi i przedstawia podstawowe programy jakie można znaleźć w systemie Windows

Podstawowe programy w systemach operacyjnych

Producenci komputerowych systemów operacyjnych dołączają do swoich produktów różne przydatne użytkownikowi systemu programy. Jedną grupę tych programów stanowią programy użytkowe. Należą do niej proste aplikacje, takie jak: edytory tekstu, programy do przetwarzania grafiki, kalkulatory, przeglądarki internetowe, odtwarzacze muzyki i filmów. Zapoznaj się z programami, które są dostępne w systemie operacyjnym Windows 10 i Windows 11

Microsoft Edge

Zrzut okna przeglądarki "Microsoft Edge".

Źródło: GroMar, licencja: CC BY 3.0.

Przeglądarka internetowa firmy Microsoft jest domyślnie zainstalowana w systemach Windows 10 i Windows 11. Jak wszystkie nowoczesne przeglądarki internetowe, **Microsoft Edge** służy do przeglądania i pobierania zasobów z internetu.

Dostępny jest on również do pobrania na starszych wersjach systemu Windows (Windows 7 i Windows 8) jak i na konsolach Xbox One, Xbox Series X/S, w systemach Android, iOS, macOS oraz Linux.

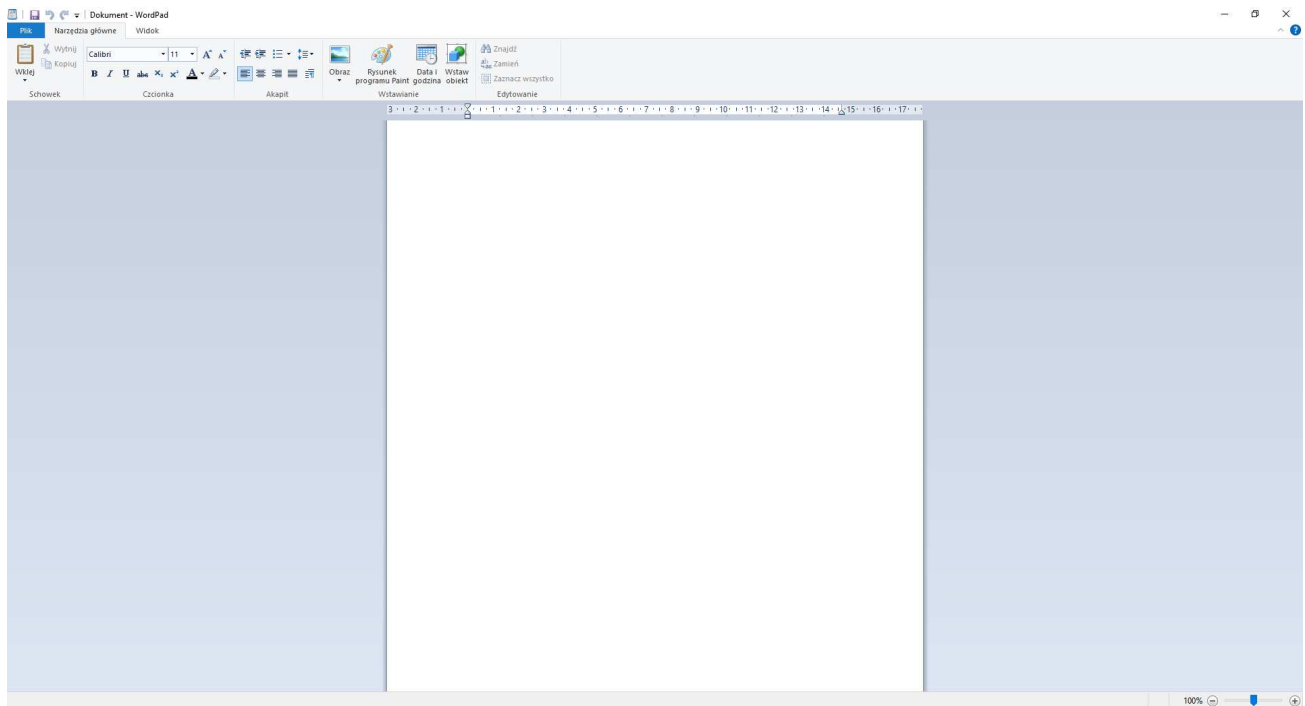
Ciekawostka

Od 1995 roku domyślną przeglądarką internetową poprzednich systemów operacyjnych Windows, którą zastąpił w 2015 roku Microsoft Edge, był **Internet Explorer**.

Więcej informacji o korzystaniu z przeglądarek internetowych oraz wyszukiwaniu w nich informacji znajdziesz w materiałach:

- [Wyszukiwanie informacji i elementów graficznych udostępnianych w Internecie w otwartych zasobach edukacyjnych](#)
- [Metody przeszukiwania zasobów internetu](#)
- [Zaawansowane metody wyszukiwania informacji](#)

WordPad

Zrzut okna programu do edycji tekstu - "WordPad".

Źródło: GroMar, licencja: CC BY 3.0.

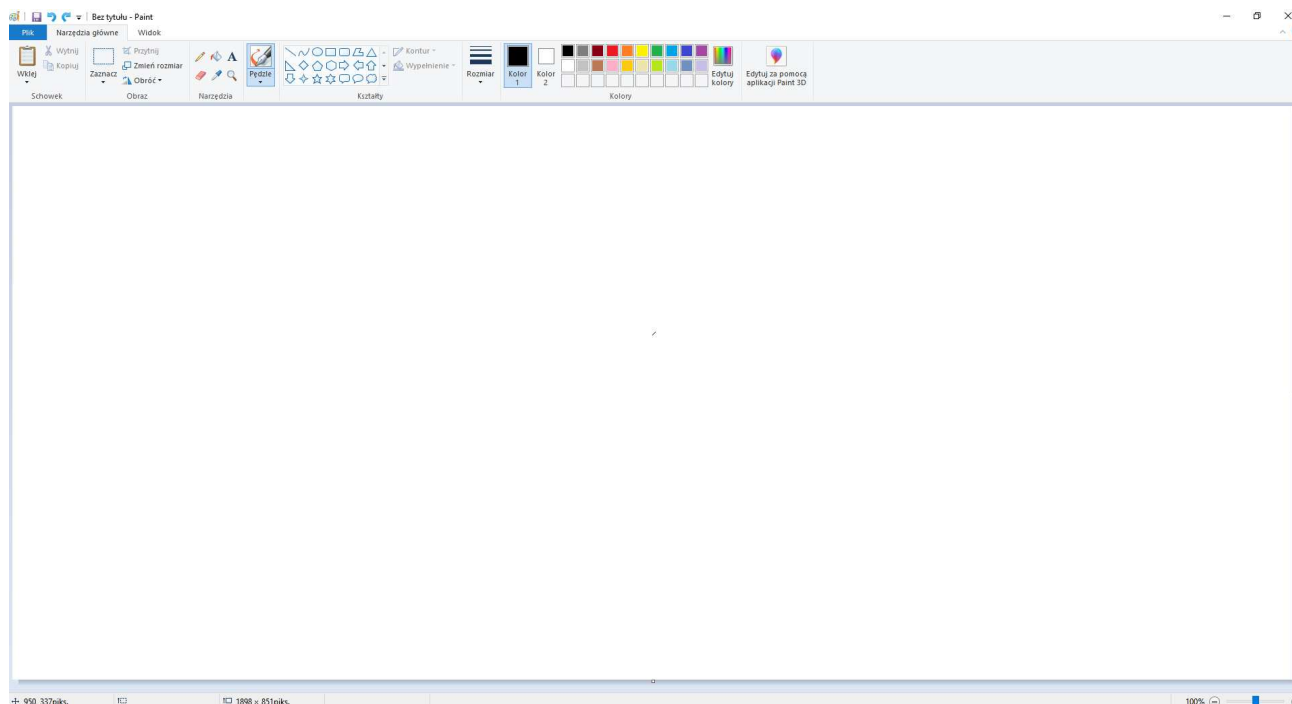
Jest to edytor o prostych możliwościach formatowania tekstu dołączany do prawie wszystkich wersji systemu Windows, od czasów wydania systemu Windows 95. **WordPad** jest o wiele uboższy pod względem oferowanych funkcjonalności i narzędzi od programu **Microsoft Word**, ale jest za to darmowy. Dostępne są w nim jedynie dwie zakładki, **Narzędzia Główne** oraz **Widok**, które zawierają minimalną ilość dostępnych opcji formatowania, m.in: zmianę czcionki, modyfikację akapitów, wstawianie obrazów i obiektów oraz szukanie i zamienianie ciągów znakowych w tekście.

O korzystaniu z edytorów tekstowych możesz dowiedzieć się więcej w materiale:

- [Modyfikowanie tekstów](#)

Znajdziesz tam również ćwiczenia pozwalające zrozumieć ich podstawowe funkcjonalności.

Paint

Zrzut okna programu graficznego - "Paint".

Źródło: GroMar, licencja: CC BY 3.0.

Jest to prosty edytor grafiki rastrowej dołączany do każdej wersji systemu Windows. Program otwiera i zapisuje pliki w formatach: BMP (Bitmapa), DIB (Bitmapa), JPEG, PNG, GIF, HEIC oraz TIFF. Wykorzystywany jest przede wszystkim do nieskomplikowanych zadań związanych z manipulacją obrazem np.: do przycinania i wycinania elementów oraz dostawiania tekstów i obiektów do obrazu.

Ciekawostka

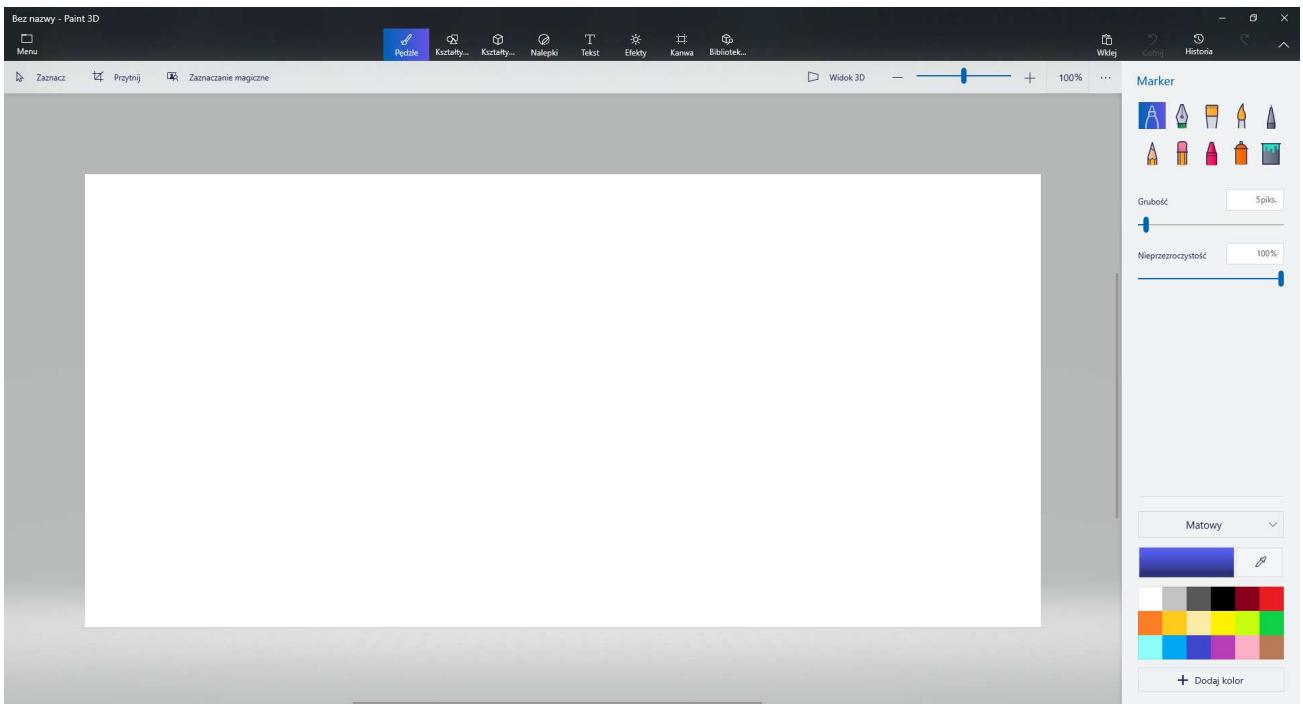
Mimo swojej prostoty oraz braku narzędzi i funkcjonalności znanych z bardziej zaawansowanych programów graficznych (filtry, edycja warstw, ścieżki, kadrowanie czy klonowanie), **Paint** wciąż wykorzystywany jest przez artystów do tworzenia niesamowitych dzieł, a w internecie można znaleźć wiele poradników na temat tego rodzaju sztuki.

Informacje jak wykorzystać możliwości programu Paint oraz ćwiczenia na ten temat znajdziesz w materiale:

- [Tworzenie cyfrowych obrazów](#)

Ciekawostka

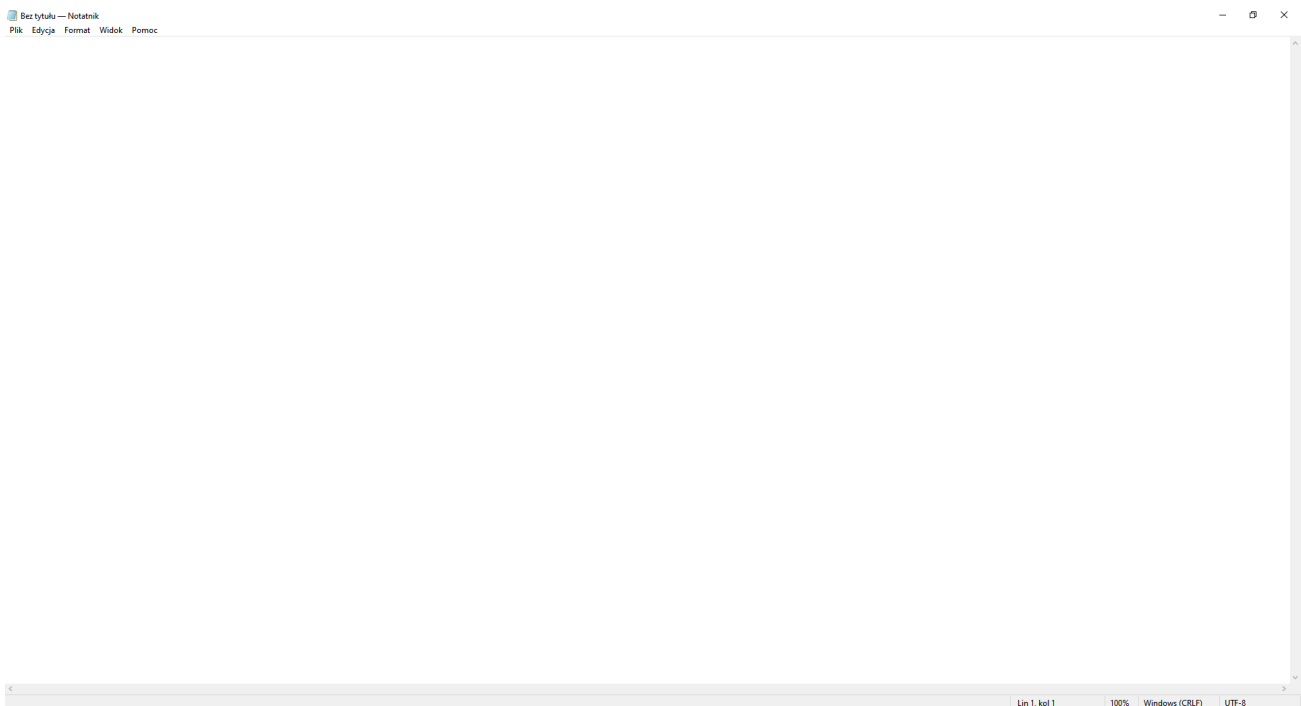
W 2017 roku program **Paint** został uznany za przestarzały. Jego miejsce w systemie Windows 10 i Windows 11 na stałe zająć miał unowocześniony program **Paint 3D**. Do zmiany jednak nie doszło. Obecnie oba programy – klasyczny Paint i Paint 3D są dostępne w systemie.

Zrzut okna programu do edycji grafiki - "Paint 3D".

Źródło: GroMar, licencja: CC BY 3.0.

Notatnik

Zrzut okna programu do edycji tekstu - "Notatnik".

Źródło: GroMar, licencja: CC BY 3.0.

Jest to prosty edytor tekstu. Generuje on tylko litery i cyfry oraz nie posiada opcji formatowania innych niż wybór czcionki. Program daje możliwość szukania i zamieniania ciągów znakowych w tekście oraz pozwala na tylko jedno cofnięcie wykonanej operacji. Pliki stworzone w **Notatniku** domyślnie zapisywane są wyłącznie w formacie .txt.

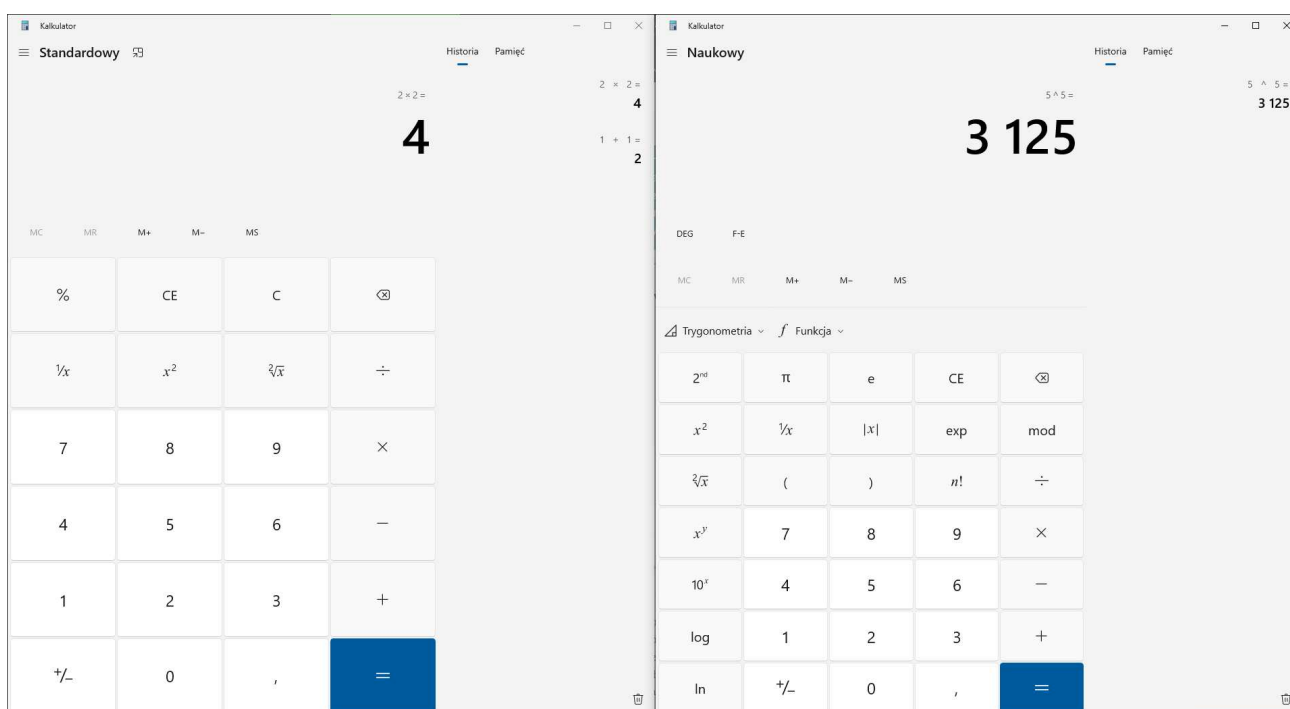
Ćwiczenie 1

Otwórz **Notatnik**, a następnie skopiuj lub zapisz w nim swój ulubiony wiersz, tekst piosenki albo fragment książki. Sformatuj tekst w Notatniku następujący sposób:

- wyśrodkuj całość tekstu,
- wybierz rodzaj czcionki Arial,
- ustal wielkość czcionki na 12 punktów,
- ustaw styl czcionki na kursywę.

Porównaj Notatnik z innym edytorem tekstu, na przykład **WordPad** i wskaż przydatne narzędzia, które nie są dostępne w tym programie. Zapisz plik w wybranym przez siebie miejscu na komputerze pod nazwą **Tekst** w formacie **.txt**.

Kalkulator

Zrzut okna programu "Kalkulator" w dwóch wersjach - standardowej i naukowej.

Źródło: GroMar, licencja: CC BY 3.0.

Jest to program do wykonywania obliczeń matematycznych dostępny w pięciu trybach: Standardowym, Naukowym, Tworzenia wykresów, Programisty, Obliczania dat. Posiada również konwertery walutowe, objętości, długości, ciężaru i masy, temperatury, energii, powierzchni, prędkości, czasu, zasilania, danych, ciśnienia i kątów. Obecny był we

wszystkich wersjach systemu Windows, z czasem był aktualizowany i rozbudowywany o nowe funkcje.

Ćwiczenie 2

Korzystając z wbudowanego do systemu Windows **Kalkulatora**, wykonaj odpowiednie obliczenia i konwersje, a następnie odpowiedz na poniższe pytania. Podaj maksymalne przybliżenie wskazane przez kalkulator.

Ile minęło dni od 22 stycznia 1863 roku do 23 listopada 1999 roku? dni.

Którym dniem był 1 maja 2004? dniem tygodnia.

Liczba 188 zapisana w systemie binarnym ma postać? .

5 mil morskich to metrów.

27 cali to centymetrów.

Ile tydzień ma minut? minut.

5 galonów (USA) to galonów (UK).

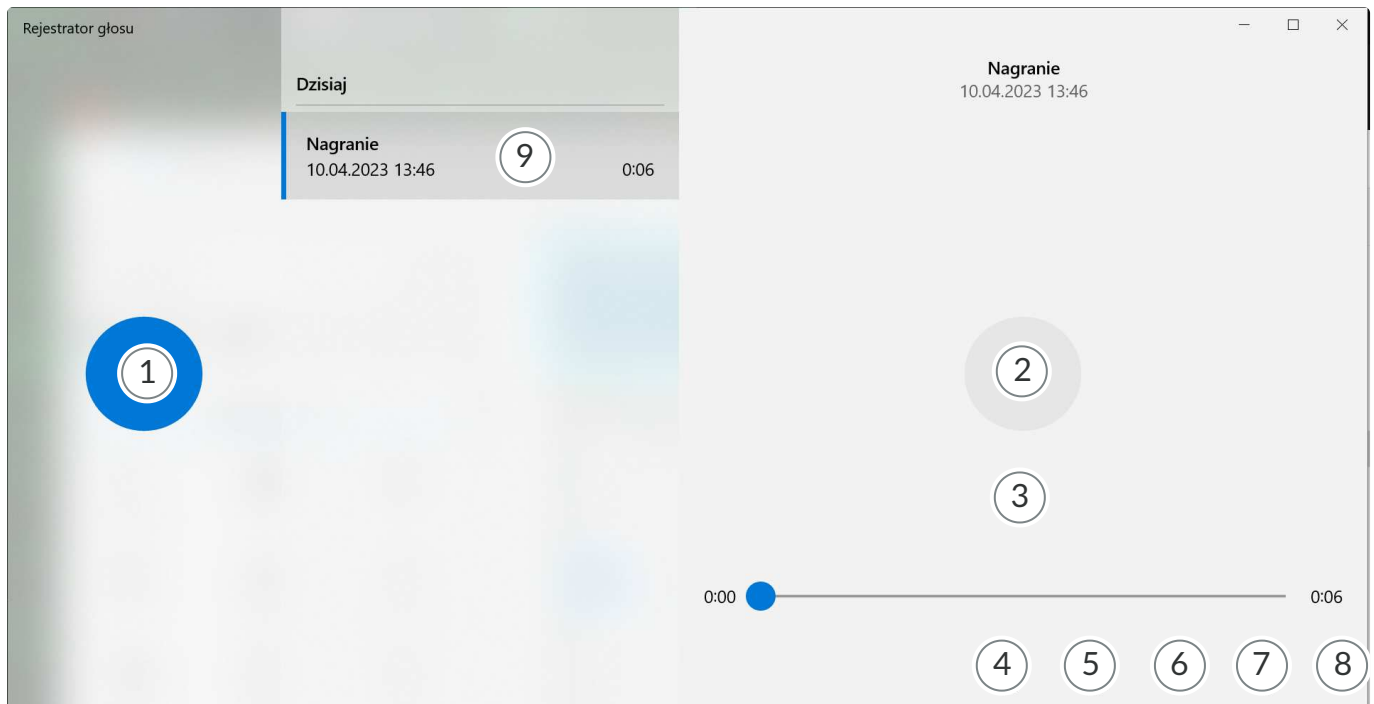
Pierwiastek kwadratowy z liczby 4 571 044 to .

10! równa się .

Źródło: GroMar, licencja: CC BY 3.0.

Rejestrator głosu

Skorzystaj z opisów zamieszczonych na ilustracji interaktywnej, aby zapoznać się z interfejsem aplikacji.

1

Przycisk "Nagraj" pozwala zarejestrować dźwięk odbierany przez mikrofon.

2

Przycisk "Odtwórz" / "Pauza" pozwala zatrzymać i wznowić odtwarzanie wybranego nagrania.

3

Przycisk "Dodaj znaczniki" służący do identyfikacji najważniejszych momentów podczas nagrywania lub odtwarzania.

4

Przycisk "Udostępnij" pozwala udostępnić utworzone nagranie wybranej osobie z kontaktów, urządzeniom w pobliżu lub wysłać przez pocztę wybranej grupie osób.

5

Przycisk "Przytnij" pozwala przyciąć nagranie do dowolnej długości.

6

Przycisk "Usuń" pozwala wyrzucić nagranie do kosza.

7

Przycisk "Zmień nazwę" pozwala zmienić nazwę nagrania.

8

Przycisk "Zobacz więcej" pokazuje takie opcje jak "Informacje", "Wyślij opinię", "Ustawienia mikrofonu", "Otwórz lokalizację pliku".

9

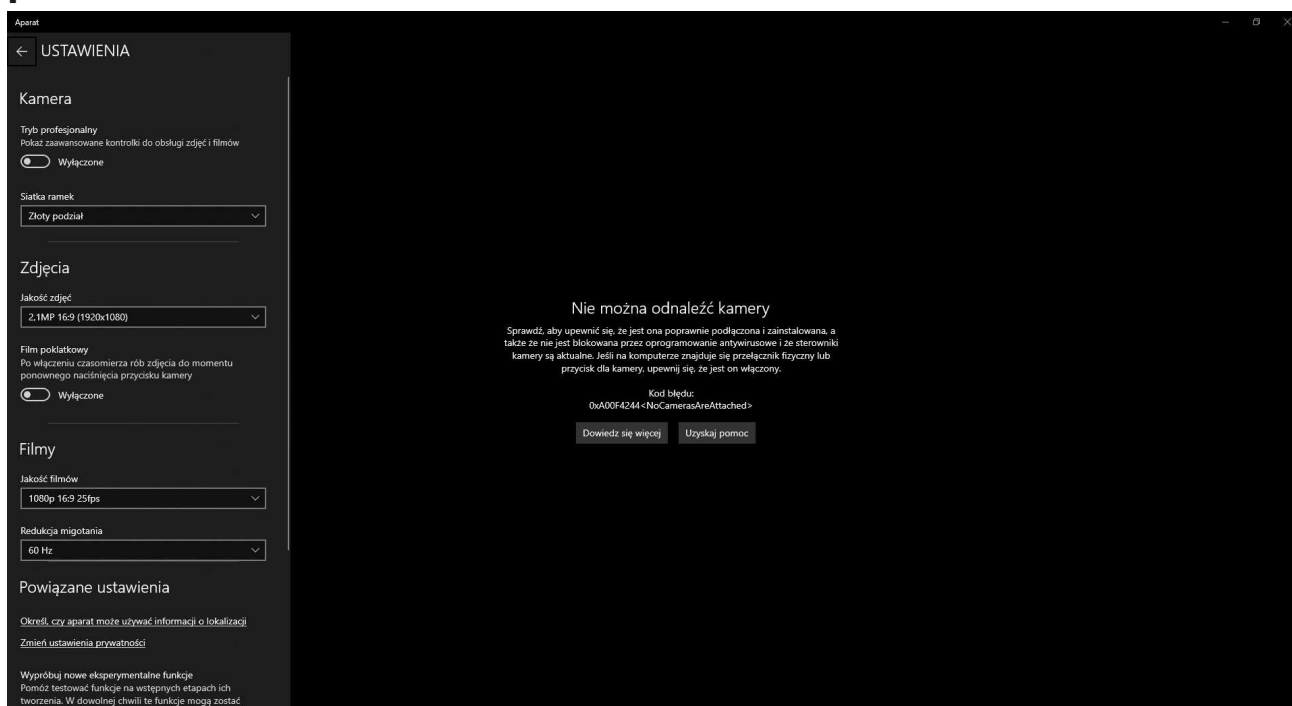
Lista wszystkich utworzonych nagrań za pomocą Rejestratora Głosu.

Program "Rejestrator głosu".

Źródło: GroMar, licencja: CC BY 3.0.

Rejestrator głosu to program do rejestracji dźwięku z mikrofonu. Dodatkowo, z poziomu aplikacji, pozwala udostępniać i przycinać nagranie do dowolnej długości oraz dodawać znaczniki służące do identyfikacji najważniejszych momentów podczas nagrywania lub odtwarzania.

Aparat

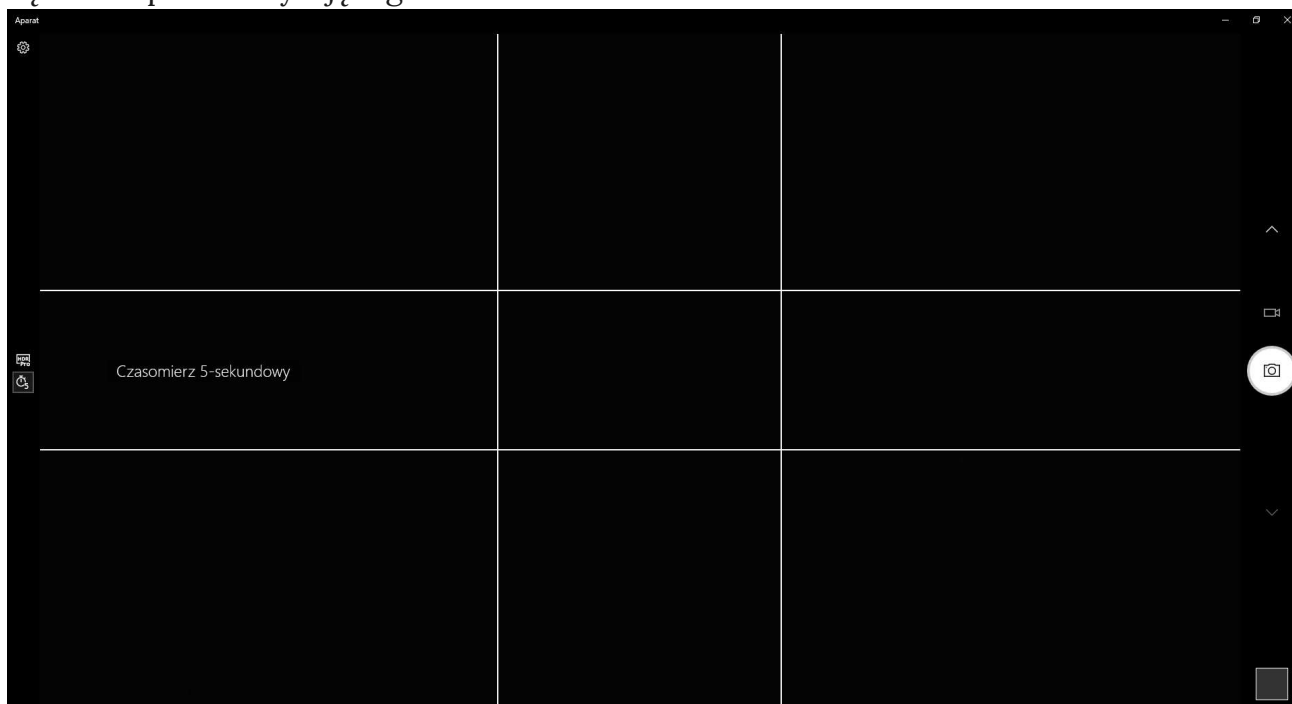
Zrzut okna programu "Aparat".

Źródło: GroMar, licencja: CC BY 3.0.

Jest to program do poglądu obrazu z kamerki internetowej. Jeśli kamera jest niepodpięta, otrzymasz komunikat widoczny na powyższym zrzucie ekranu. Aplikacja poza nagraniem obrazu z kamery, umożliwia również stworzenie filmu poklatkowego ze zdjęć zrobionych podczas nagrywania, jak i „pstryknięcie” pojedynczej fotografii. W ustawieniach dostępny jest tryb profesjonalny oraz siatka ramek ułatwiająca zachowywanie harmonii wykonanego zdjęcia. Więcej na ten temat dowiedzieć się możesz w materiale:

- [Kompozycja obrazu](#)

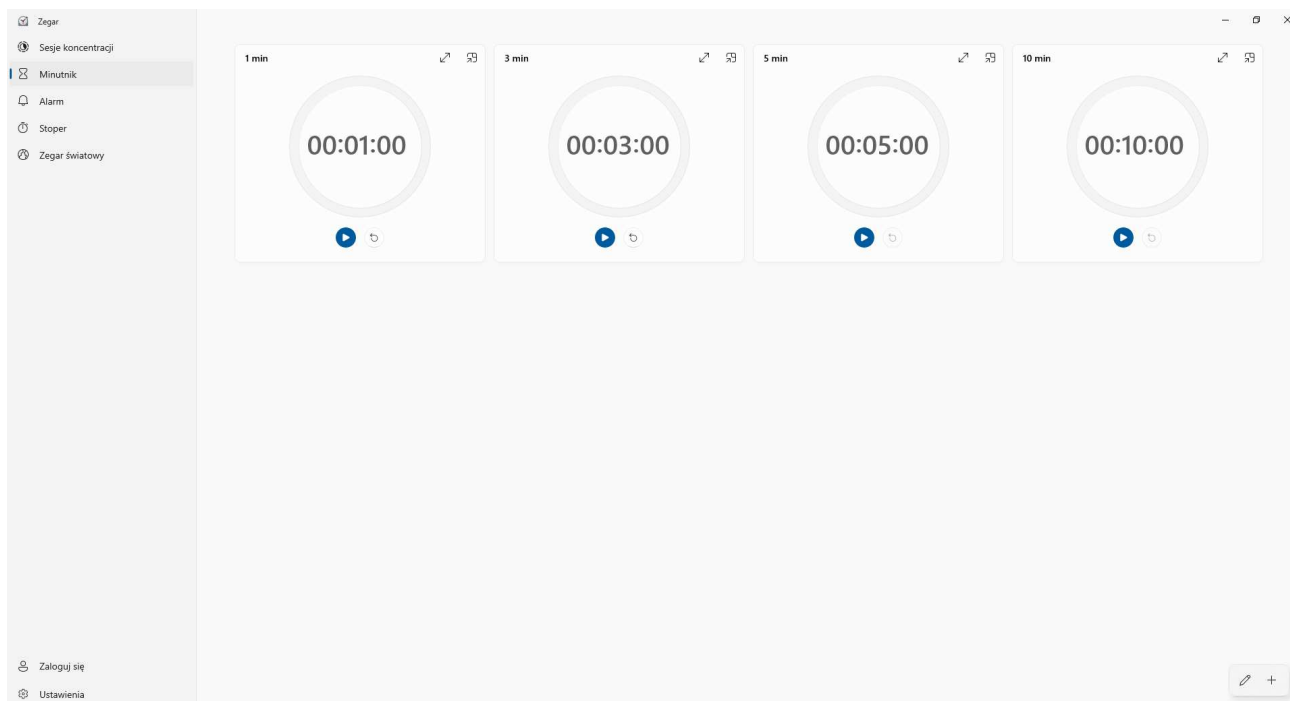
Możesz również zmienić jakość nagrań i zdjęć, które wykonujesz. Jeśli chcesz zrobić sobie zdjęcie za pomocą kamery internetowej będąc daleko od komputera, skorzystaj z funkcji samowyzwalacza. Odpowiednio ustawiony czasomierz pozwoli przemieścić Ci się do wybranego miejsca w pokoju, nim program zapisze przechwycony obraz. Możliwość przełączania między aparatem a wideo znajduje się w pionowym pasku, po prawej stronie programu i jest dostępna wyłącznie po podłączeniu kamery internetowej lub innego urządzenia przechwytyującego obraz.

Zrzut okna programu "Aparat", funkcja "Samowyzwalacz".

Źródło: GroMar, licencja: CC BY 3.0.

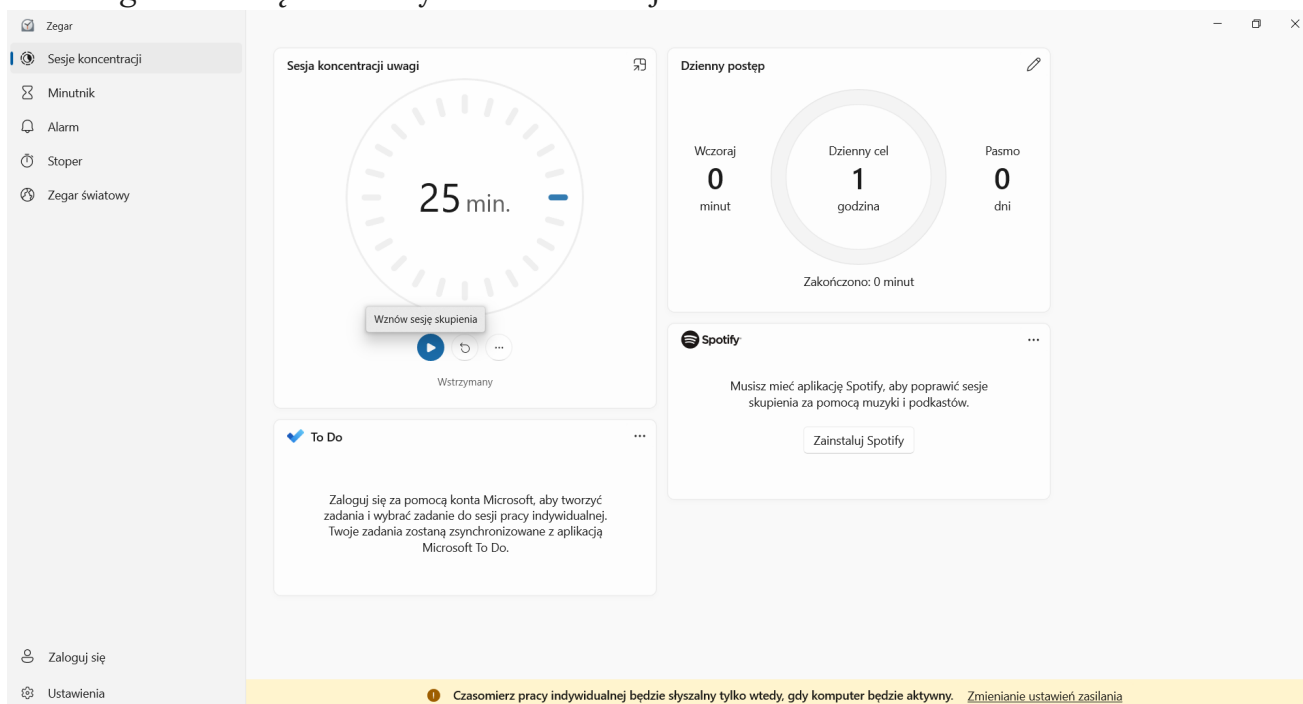
Zegar

Zrzut okna programu "Zegar" w systemie Windows 10 z widocznymi minutnikami.

Źródło: GroMar, licencja: CC BY 3.0.

Program służący do ustawiania minutników, alarmów, stopera, sprawdzania zegara światowego oraz włączania trybu koncentracji.

Zrzut okna programu "Zegar" w systemie Windows 10 z widocznym menu Sesji koncentracji.

Źródło: GroMar, licencja: CC BY 3.0.

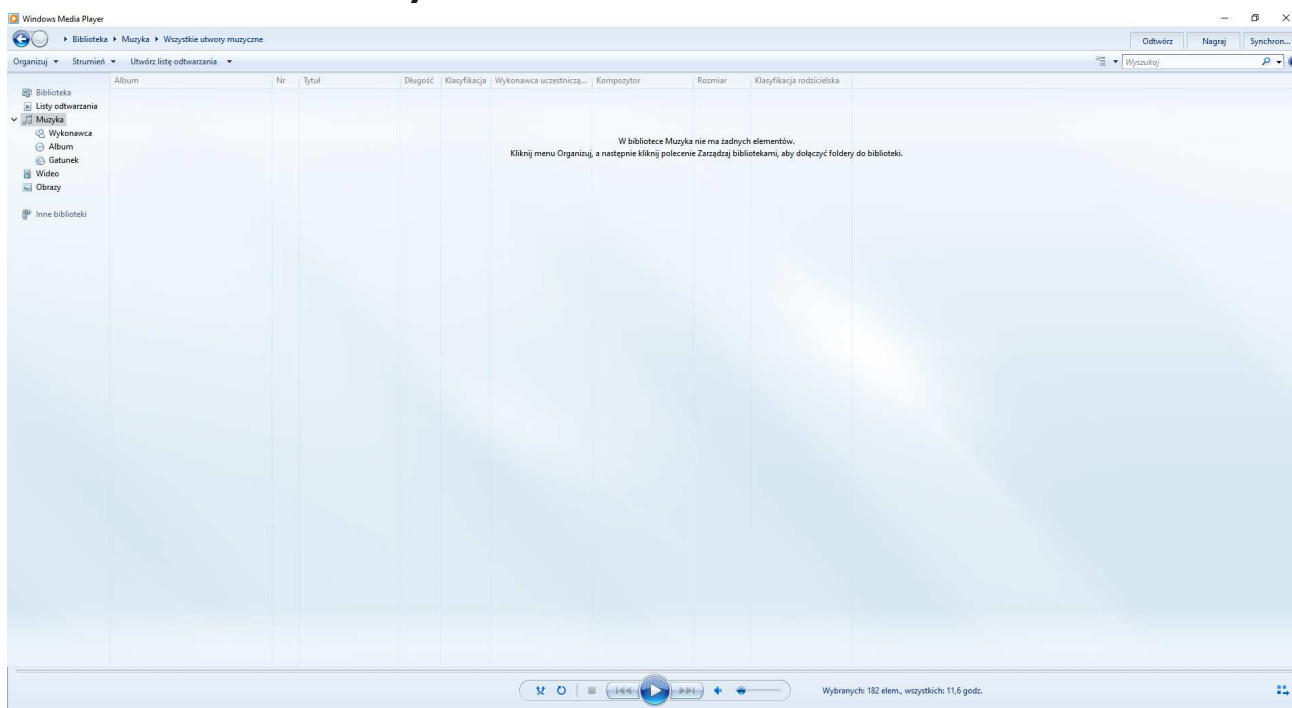
Ćwiczenie 3

Wykorzystaj **Zegar Światowy** w aplikacji **Zegar**, aby dowiedzieć się jaka jest obecnie godzina na Alasce, w Las Vegas, Ekwadorze, Brasílii, na Islandii, w Moskwie, Mumbaju i Tokio. Następnie porównaj ze sobą czas w tych lokalizacjach.

Ciekawostka

W aplikacji **Zegar** w zakładce Zegar światowy ikona w prawym górnym rogu każdej pinezki wskazuje czy w danej lokalizacji jest obecnie dzień czy noc. Patrząc na mapę, możesz również zauważyć cień, który przesuwa się z godziny na godzinę. Jak już się pewnie domyślasz, jeśli dany obszar jest zaciemniony, znaczy, że obecnie jest tam po zmroku, słońce już zaszło, a na niebie panuje księżyc.

Windows Media Player

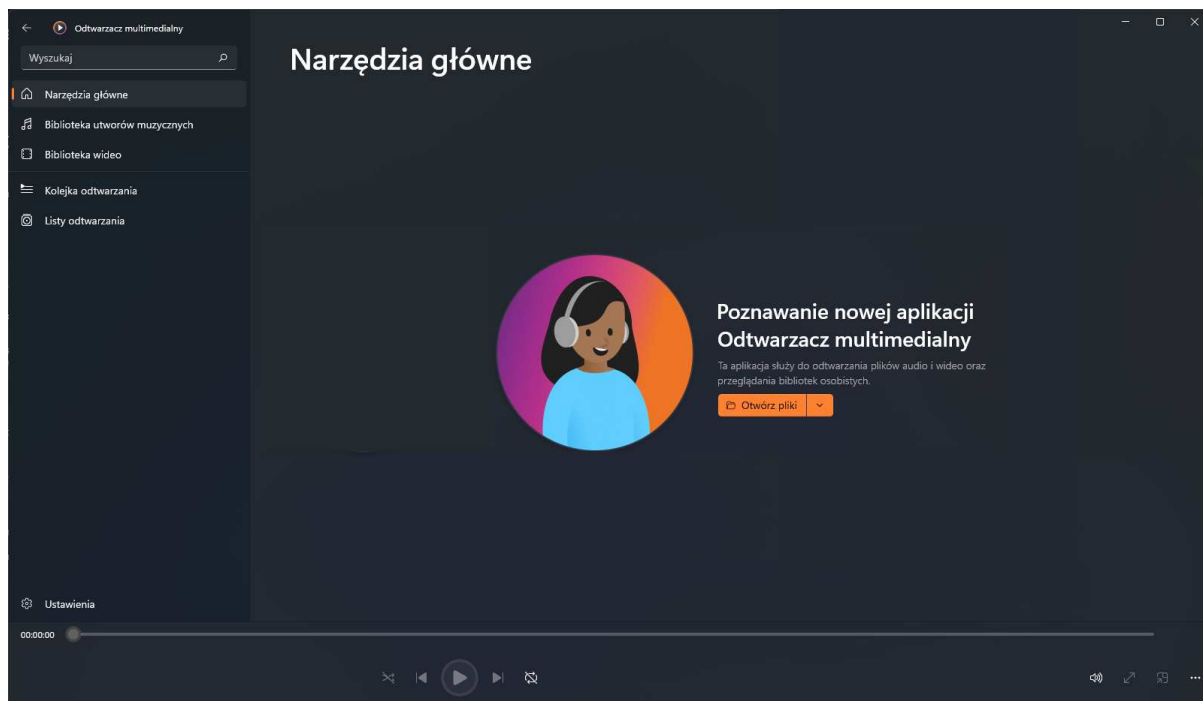
Zrzut okna odtwarzacza multimedialnego "Windows Media Player" - Windows 10

Źródło: GroMar, licencja: CC BY 3.0.

Program do odtwarzania dźwięków (muzyki), filmów i grafik stworzony przez firmę Microsoft. **Windows Media Player** umożliwia również zgrywanie, kopiowanie oraz nagrywanie muzyki na płyty kompaktowe w formacie Audio CD, a także jako listy odtwarzania MP3. Domyślnymi formatami plików jest Windows Media Video .wmv, Windows Media Audio .wma, Advanced System Format .asf oraz oparty na formie listy odtwarzania Windows Playlist .wpl.

Ciekawostka

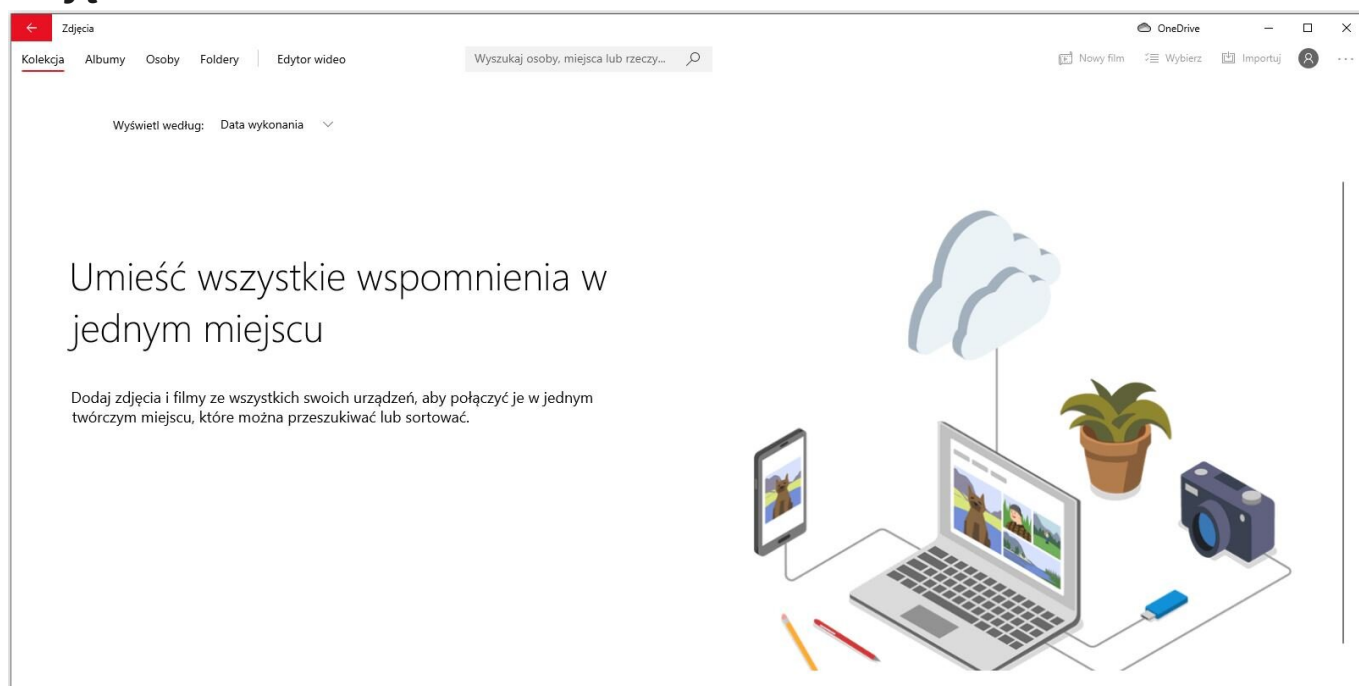
Istniały plany, aby **Windows Media Player** został zastąpiony w nowszych systemach Windows przez specjalną aplikację do filmów „Filmy i TV” oraz muzyki Groove Music. Choć początkowo były one domyślnymi aplikacjami do odtwarzania filmów i muzyki w systemach od Windows 8 wzwyż, ostatecznie wszystkie wymienione aplikacje zastąpić ma w systemie Windows 11 bezpośredni następca Windows Media Player o nazwie **Media Player**. Mimo to, Windows Media Player nadal dołączany jest do systemu Windows 11 jako jeden z podstawowych programów.

Zrzut okna "Odtwarzacza multimedialnego" - Windows 11.

Źródło: GroMar, licencja: CC BY 3.0.

Zdjęcia Microsoft

Zrzut okna programu "Zdjęcia" - Windows 10.

Źródło: GroMar, licencja: CC BY 3.0.

Aplikacja **Zdjęcia** w systemie Windows 10 to nie tylko przeglądarka plików graficznych, ale również prosty edytor pozwalający łatwo przycinać, obracać, dodawać filtry oraz automatycznie ulepszać zdjęcia.

Ćwiczenie 4

Użyj aplikacji **Zdjęcia**, aby dokonać zmian w dostępnym do pobrania pliku **ruiny kościoła** i uzyskać efekt podobny do przedstawionego na poniższej ilustracji. Zmień rozmiar obrazu, aby dało się go użyć jako miniatury na stronie internetowej.

Fotografia przedstawia ruiny gotyckiego kościoła pośród zieleni.

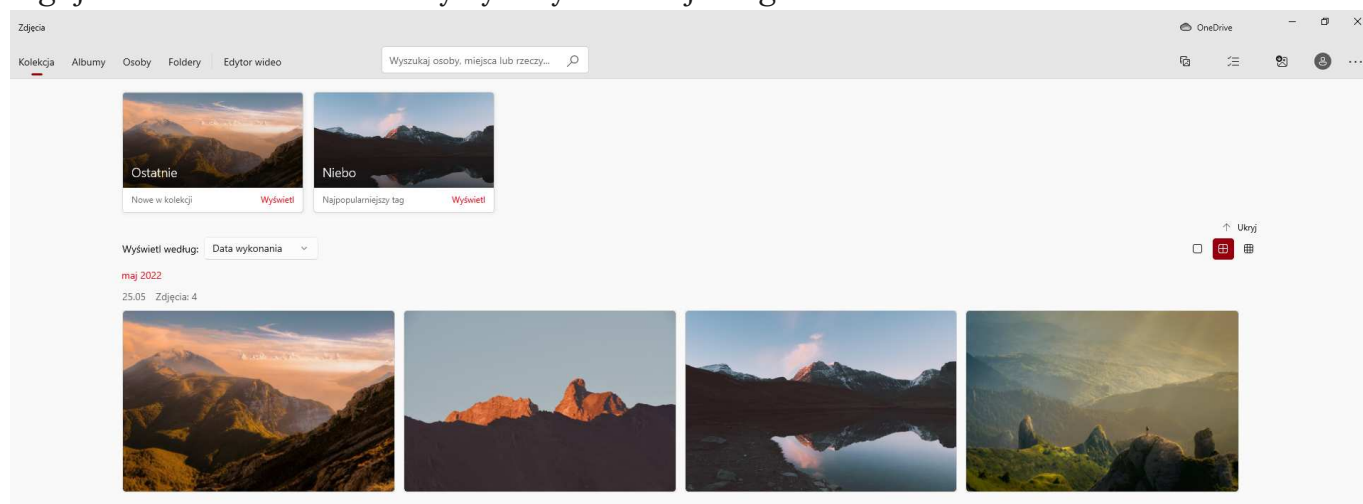
Źródło: GroMar, licencja: CC BY 3.0.

Załącznik do pobrania zawierający fotografię kościoła.png

Źródło: A.Koludo, K.Koludo-Durkiewicz, licencja: CC BY 3.0.

Plik o rozmiarze 8.36 MB w języku polskim

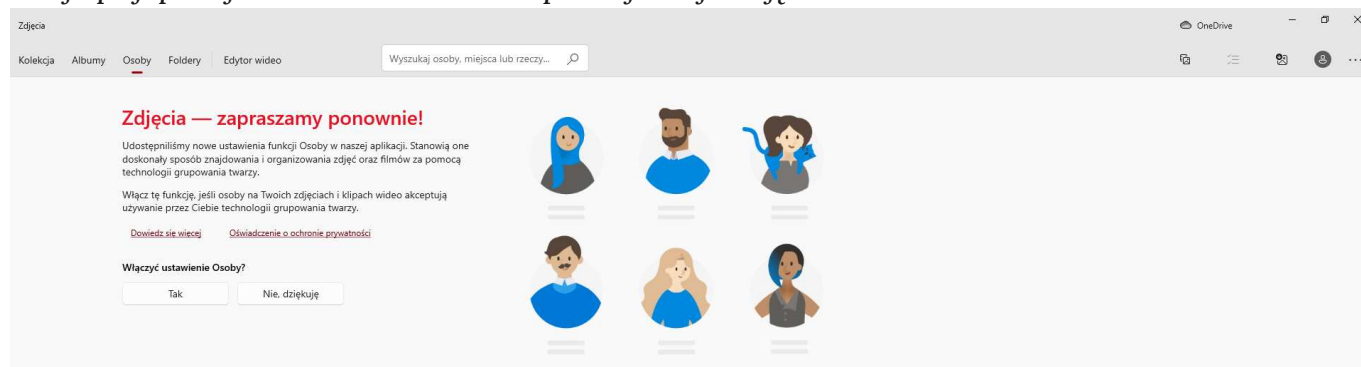
Wszystkie zdjęcia przechowywane są w zakładce **Kolekcja**, gdzie program nie tylko sortuje je po dacie wykonania lub dodania, ale również na podstawie własnych algorytmów taguje elementami charakterystycznymi danej fotografii.

Zrzut okna zakładki "Kolekcja" w aplikacji "Zdjęcia".

Źródło: GroMar, licencja: CC BY 3.0.

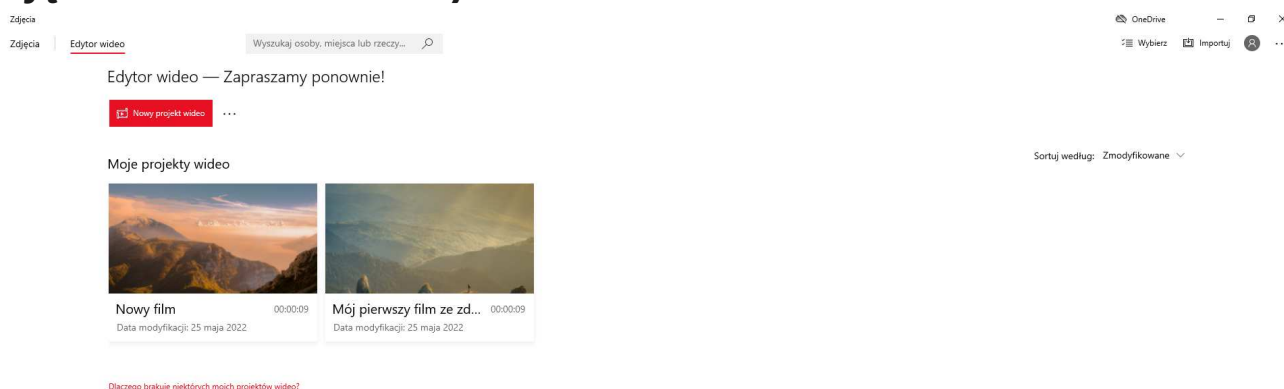
Swoje fotografie możesz umieszczać również w albumach, które pozwolą ci zebrać powiązane ze sobą zdjęcia i filmy. Aby dodać nowy folder z którego aplikacja Zdjęcia ma dodać twoje obrazy, przejdź do zakładki Foldery. Jedną z dodatkowych funkcji jest również oznaczanie znajomych i rodziny na dostępnych fotografiach. Aplikacja **Zdjęcia** grupuje obrazy osób, aby łatwiej było nam je oznaczyć i zorganizować. W celu skorzystania z tej opcji przejdź do zakładki i zaimportuj swoje zdjęcia.

Zrzut okna zakładki "Osoby" w aplikacji "Zdjęcia".

Źródło: GroMar, licencja: CC BY 3.0.

Zdjęcia Microsoft - Edytor wideo

Zrzut okna zakładki "Edytor wideo" w aplikacji "Zdjęcia".

Źródło: GroMar, licencja: CC BY 3.0.

Jest to program do prostego i szybkiego edytowania klipów wideo, wbudowany w aplikację Zdjęcia. W odróżnieniu od bardziej rozbudowanych edytorów wideo, nie posiada chociażby modyfikacji ścieżek (wideo, obraz i dźwięk). **Edytor Wideo** firmy Microsoft oferuje za to bogatą kolekcję filtrów, efektów specjalnych oraz możliwość imitacji ruchu kamery

w edytowanych materiałach. Dostępne jest również dodawanie tekstów, animowanych wstawek oraz muzyki i narracji w tle.

Informacje jak wykorzystać możliwości programu **Edytor Wideo** oraz ćwiczenia z nim związane znajdziesz w materiale:

- [Projektowanie filmu ze zdjęć](#)

Wykorzystaj poniższy dzienniczek do zapisania swoich notatek i przemyśleń.

Źródło: GroMar, licencja: CC BY 3.0.

Zapamiętaj!

W systemie operacyjnym komputera znajduje się zestaw wbudowanych programów użytkowych. Za ich pomocą możesz napisać tekst, narysować rysunek, wykonać obliczenia, odsłuchać muzykę, obejrzeć film. Każdy system operacyjny ma własny zestaw takich programów.